

Forfatter: Winther, Christian

Titel: Andet Fragment

Citation: Winther, Christian: "Andet Fragment", i Winther, Christian: *Poetiske Skrifter*, udg. af Oluf Friis , 1927-29, s. 66. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-winterchr02val-shoot-workid64788/facsimile.pdf> (tilgået 21. april 2021)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter

ANDET FRAGMENT

»Hør,« sagde Grimbart, da igjen
Han sad en Aften hos sin Ven
Om Vintren i den lune Vraa,
Mens *Reineke* paa Ryggen laae
Og gnaved paa et Høsebeen
Og af og til ret listigt green, —
»Hør, siig mig, er det ikke sandt,
At ogsaa Palmen tidt du vandt,
Som Digter og som Speculant
Udi Kritik? Man har fortalt,
At fra din Pen var kommet Alt,
Som Navnet *Amaranthus* bar,
Og som saa høit berømmet var?«

»Jovist!« gav *Reineke* til Svar,
»De Kunster har jeg og proberet,
Jeg digtet har og recenseret,
Arbeidet med i mangt et Blad, —
Skjøndt ikke just i alle dem
Hvor Rævehalen stikker frem, —
Hør nu, hvordan jeg bar mig ad!
Der var en Tid da *Nobel* saae

Heel gunstigt og huldsaligt paa
De Folk, som hine Haandværk drive,
Som Vers og Recensioner skrive.
Ja, han har Luner manges Gang,
Naar Tiden bliver ham for lang!
Det var mig som et Hjertestik!
Mig syntes Noget fra mig gik,
Naar han med naadigt Smil og Nik
De Penneslikkere modtog
Og huldrigt dem paa Skuldren slog,
Og snakked om dem Dag og Nat,
Og gjorde dem til Dit og Dat.
Ja, selv Løvinden fandt sin Spads
I dette literaire Fjas;
Hun logred for og gjorde Stads
Af manges skabet Køterhund,
Naar paa Papir sin Pote kun
Han havde sat; ja, Hoffets Flor,
Jeg mener Gjæssene, fandt stor
Fornøielse i dette Væsen;
Man saae dem ofte have Næsen
I Bøger, og at kunne rime
Det stod hos dem i stor Æstime!

Sligt gjorde mig hel ilde stemt;
Jeg rendte om saa endeklemt,
Og pønsed Dag og Nat, hvordan
Jeg skulde gribe Sagen an,
At faae i saadan Ære Part;
Det tyktes mig saa grumme rart.
Dog hvad jeg søgte, fandt jeg snart.

Hr. Tyrk, den Puddel, var det først,
Der stilled min literaire Tørst,
Og lærte mig det rette Snit,
Som selv han havde øvet tidt.
Han var en saare livlig Aand,
Han skaaret var for Tungebaand.
Før syede Buxer han ret brav;
Men den Bedrift var ham for lav.
Han kasted Persejern og Sax
Og blev æsthetisk lige strax;
Skrev Vers for Klubber og for Baner,
For Friheds Morgenrødes Haner,
Kjærmindedigte, søde, bløde,
Med Lilier hvide, Roser røde
Og alt det Kram, som hører til
Et ret erotisk Lirespil.
I Musers Corps han sig indskrev
Og gik som Kjender om og drev;
Thi for en Skjønaand ret at blive,
Man maa tilgavns forstaae at drive.
Du saae ham tidt med vigtige Blikke
Paa Gaden skride frem og nikke;
Besøge Alt og høre, see
I Skuespil, paa Balparee,
I Klub, i Kneipe, Kro, Caffee
Ved Abedands, i Opera,
Udstillinger — et cetera,
Og lytte til hvert Ord, der faldt;
Saa af sig selv han lærte Alt!
Han leved flot af Pen og Blæk,
Og recenserede saa væk
Alt, hvad der saadan forefaldt,
Og fyldte flittigt Spalt paa Spalt.

Meest brugtes Ferlen, hvor han fandt
Et Digt, der var for smukt og sandt.
Dog stundom rostes Sligt iblandt,
Til stor Bedrøvelse for Mange,
Der blev for deres Rygte bange.
Paa mange hele, halve Ark
Han prunkede som Aristarch.
Især han gjorde sig til Pligt
At prise hvert et daarligt Digt,
Hvert Drama, fuldt af Skræk og Gru,
Hvert Sørgespil med Hal og Hul
Naar kun Forfattern var hans Ven
Og vilde rose ham igjen.
Ei Statua, ei Maleri
Gik for hans Recenseren fri;
Det flød fra ham, som Øl af Spunds,
Thi han forstod det Alt tilbunds.
Det var især hans Id, som sagt
At hjælpe paa, hvad der er svagt:
»Det Gode,« sagde han, »er godt!
Det i sig selv jo nok har faa't
Af Hæder og jeg ikke seer,
Hvorfor jeg det skal give meer;
Mens derimod den slette Sang
Til min Berømmelse har Trang.
Jeg vil den holde dog i Live,
At den maaskee kan bedre blive.« --
Et Sørgespil han selv fik lavet,
Fem fulde Acter sammenstavet,
Og næstefn paa Theatret bragt.
Til Sprogø Scenen var henlagt.
Paa Grund heraf, man lod ham faae
Et Reisestipendium til Spraa,

For Landets Idiom tilgavns
At sammenligne med Christianshavns,
Og Øens rige Sagn med mere
Paa Stedet grundigt at studere! —

Han gik jeg til. Jeg var ei seen,
Tog frem et lækkert Stegebeen
Og sagde: »Snuus den søde Dunst!
Det faaer du strax, hvis i den Kunst
At recensere du vil være
Min Mester og mig Grebet lære!
Han viste sine Tænders Glands
I søde Smil og med sin Svands
Han yttred sin Velvillighed,
Samt bad mig høfligt ligge ned;
Og saa begyndte han da Talen,
Mens af og til han rørte Halen:
»Nu vel, du Recensent vil være?
Den Kunst er saare let at lære.
Om Kundskab er her Talen ei,
Naar man vil træde denne Vei.
Den Qvinde, som til Tvæt og Vadsk
Hist bruger Lud og Sæbe rask
Og renser baade Uld og Linned,
Kan hverken væve't eller spinde't.
Hun tager fat og guider blot, —
Gaaer det i Stykker — ligegodt!

Tag du en Bog en ledig Dag,
Læs Titlen, læs lidt for og bag;
Om du forstaaer det eller ikke,
Gjør ingen Ting; ved løse Blikke
Du træffer snart en Leilighed,

Hvor du dig ret kan gjøre vred,
Og, som det hedder, rive ned.
Med fornem Ligegyldighed
Du farer over det, som Noget,
Du længst var bleven færdig med,
Og laster saa tilsidst paa Sproget.
Dog yttres Haab at vel med Tiden
Alt bedre blive kan, naar Fliden
Smukt rækker Haanden til Talentet;
Især naar ret, hvad du har prentet
Og klaret ved Kritikens Kerte,
Forfatteren tager sig til Hjerte.
Men — hvad du siger, pyntes bør
Med Ord, som ret har Næb og Klø'r,
Som for Exempel: Conseqvens
Og Phænomen — Incohærens —
Den aprioriske Idee, —
Den høiere Beaandelse, —
Umiddelbar — og primitiv, —
Det indre og det ydre Liv,
Og absolut — og Illusion, —
Subject — Object — og Reflexion —
Og ethisk — Colorit — Plastik —
Og Tankens Form — og Symbolik,
Samt andre kjønne Pennesving,
Hvorved du tænker ingen Ting,
Men overlader Andres Tanke,
Om Mening den deri kan sanke! —

Med Valget du dig ei generer,
Men Løst og Fast du recenserer:
Og Nutids smaa og store Mænds
Theologie, Jurisprudens,

Philosophie, ars medica,
Mathesis og Politika —
Det kan nu ikke være ring're —
Det veed du Alt paa dine Fingre!
Det kan du frit regjere med
Alt efter Tid og Leilighed.
Især tag fat paa Poesie;
Den er saa ganske fuglefri,
At hver en Veier, Maaler, Vrager
Forstaaer at dømme i dens Sager!

— Saa talte han, og Meer end dette
Han tog sig for mig at berette;
Og da jeg Alt mig havde mærket,
Gav jeg mig sporenstregs til Værket.
Jeg recenserte mangen Bog,
Til Høire og til Venstre slog,
Og under Navnet Amaranth
Jeg let og snart Berømthed vandt.
Thi skjøndt som Pseudonym jeg skrev,
Jeg sørged for, at Sagen blev
Alverden klar og aabenbar,
At Fader jeg til Ynglen var;
Saa *Nobel* tidt med naadigt Nik
Mig kaldte en durchdreven Strik;
Og naar et Skrift paany løb af,
Heel nøie Agt paa mig man gav,
Og strax, ulæst, forkasted Manden,
Naar blot jeg Rynker slog i Panden.
Med Rædsel ventede man min Dom,
Man talte sagte, hvor jeg kom,
Og frygtede mig som Politi,
Det hemmelige nemlig; thi

Vi er et farligt Folkefærd,
Som bruge Pen for Spyd og Sværd.
Selv de, som til os med Foragt
See ned, os frygte som en Magt.
See Panthren hist, vor General;
Du veed, det er en Satans Karl,
Saa høit fortjent af Hærens Knapper,
Som siger selv, han er saa tapper;
Og dog hans Nakke, hans Moustache,
Hans store Ord og hans Courage
Tidt kryber ind af bare Skræk
For lidt Papir, besmurt med Blæk!

Da jeg var fix i Theorien
Af Videnskab og Poesien,
Jeg, seer du, intet bedre vidste
End praktisk slaac mig til den Sidste.
Jeg bandt da Ord i Rimets Baand
Og skrev det af med siirlig Haand
Paa fiint Papir, og vandred om
Og læste for, hvorhen jeg kom.
Men mine Vers de var saa nette,
Saa vel polerede og slette,
Saa, var end Tanken flau og mat
Og uden Salt, den gled dog glat.
Fra Huus til Huus jeg lod mig see,
Ved Kaffeboard, i Assemblée,
Og mine Vers ved hvert Calas
Var Duften af den hele Stads.
For Gamle, Unge, Herrer, Fruer,
I stolte Sale, jævne Stuer,
Ja, selv paa Gader og i Stræder,
I Porte — ja, paa andre Steder

Jeg opsled mine smukke Phraser,
Saa Manuskriptet gik i Laser;
Og derved vandt jeg, at man ikke
Mig strax i Kortet kunde kigge,
Men tvertimod man altid fandt
At jeg var yndig og charmant.
Jeg hædret blev af Høi og Lav,
Paa mig man mangt et Selskab gav,
Og overalt mig fored man
Med Sukkerbrød og Flødevand,
Saa det mig tidt paa Hjerter faldt,
At let det kunde gaae mig galt! —

Hvorfra jeg fik det? spørger du!
Ak, hvor naivt! — saa hør da nu:
Mit eget Fond var ikke stort,
Jeg gjorde, hvad der før er gjort;
Jeg rapsed hist og her i Smug,
Hvad bedst sig egned til mit Brug;
Hos norske, Franske, Italienske
Hos Britter, Græker, Tydske, Svenske
Jeg fouragerte, gjorde Bytte
Og drog mig flittigt Alt til Nytte.
Og saae jeg Noget komme ud,
Som ei var af den gamle Tud;
Og saae jeg Andre Noget brygge
Af eget Malt, som gjorde Lykke,
Saa var jeg ikke seen, men strax
Jeg laved lidt af samme Slags;
Men vidste listigt dog at vende't,
Saa strax man ikke kunde kjende't.
De fleste Folk jo intet læse;
Dem dreied let jeg mangen Næse,

De spored ei, at de blev snydt,
Men troede, Alt var mit og nyt:
Tilsidst der mangled ikke meget,
Saa troede jeg det selv mit Eget! —
En Tanke dyb, et sindrigt Ord
Beholde dog Værdien, hvor
Det staaer. Om Paul, om Peer har sagt
Dit eller Dat, har ingen Magt.
Det kunde faldet lig'saa godt
Mig ind; *han* var den Første blot,
Jeg var den Anden, — hvad saa mere?
Paa sligt man ei bør reflectere.
Den vise Salomo har sagt
Et Ord, som endnu staaer ved Magt
Og ei bør stikkes under Stolen:
»Ei Nyt der skabes under Solen!«
Det støtted jeg mig paa med Ret;
— Min Musa var saa peen i Kjolen,
Og hvad jeg skrev, man fandt saa net!
Paa denne Vei, kan du mig troe,
Heel mange Digterlaurbær groe!
Vel Een og Anden dette Væsen
Som Tyveri mig rev i Næsen.
Isbjørne som og andre Vilde
Behandlede tidt mig meget ilde,
Skrev Lister og i mange Poster
Fremlyste mine Tyvekoster;
Men sligt brød jeg mig ikke om:
Jeg frygted ei Kritikens Glavind,
Jeg vidste jo, at kun af Avind
Og puur Misundelse det kom.
Ja, spildt var deres hele Witz,
Thi Ingen tog deraf Notits.

Det var jo og saa dumt og daarligt
Med Digt at mene det alvorligt;
Og hvorfor skulde Andre være
Meer, end jeg selv er, Mænd af Ære?

See saa, Grimbart! let nu din Krop!
Gak hjem og skriv nøiagtigt op,
Hvad du har hørt. Det kan ei skade
Mig nu, jeg sidder fast i Stade!»

TREDIE FRAGMENT.

Det var en deilig Sommerdag,
Da Grimbart Grævling gik i Mag
Til Malpertus, for der at faae
De træge Timer til at gaae;
Thi siden Isegrim, den Slemme,
I Skamfuldhed sig maatte gjemme,
Og Reinke holdt sig stadig hjemme,
Var der ved Hoffet mere Fred,
Men og meer kongelig Kjedsomhed.
Alt havde Solen i sin Pragt
Dagsreisen halvt tilbagelagt,
Og der var Liv paa Mark, i Skov,
Da træt ved Borgens Port han stod
Og Klokken lystig klinge lod.
Man sagde ham, at Ræven sov;
Dog traadte han med sagte Fjed
Tæt hen til Vennens Hvilested.
Der laae han da med sure Miner
Bag sammentrukne Silkegardiner,
Med Tørklæd bundet om sit Hoved,